

Brill Yayınevi'nce neşredilen tanınmış ilmi dizi *Handbuch der Orientalistik*'in Arapça papirüs ilmi konusunu da yine Grohmann yazmıştır. Diğer önemli çalışmaları da şunlardır: *Arabische Palaeographie* (I-II, Wien 1967, 1971); *Handbuch der Orientalistik: Arabische Chronologie* (I. kısım, ek 2, Leiden 1966); "The Problem of Dating Early Qur'āns" (*Der Islam*, XXXIII [1958], s. 213-231); *The Islamic Book: A Contribution to its Art and History from VII-XVII Century* (T. W. Arnold ile birlikte, Paris 1929); "Bibliotheken und Bibliophilen im islamischen Orient" (*Festschrift der National-Bibliothek in Wien*, Wien 1926, s. 431-442); "Texte zur Wirtschaftsgeschichte Aegyptens in arabischer Zeit" (*Ar.O.*, sy. 7 [1935], s. 437-472); *Zum Steuerwesen im arabischen Aegypten* (Brüksel 1938).

Grohmann'ın bu çalışmalarının yanında birçok incelemesi *The Encyclopaedia of Islam*'in birinci ve ikinci edisyonlarında madde olarak yayımlanmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

B. Spuler — L. Forrer, *Wissenschaftliche Forschungsberichte der Vordere Orient*, Bern 1954, s. 139-140; *Kürschners Deutsche Gelehrten-Kalender*, 1961, Berlin 1961, I, 598-599; J. Sauvaget, *Introduction to the History of the Muslim East*, Berkeley-Los Angeles 1965, s. 17, 77, 111-112, 139; R. Paret, *Arabistik und Islamkunde an Deutschen Universitäten*, Wiesbaden 1966, s. 56-57; *The Study of the Middle East* (ed. L. Binder), New York-London 1976, s. 101; Necib el-Akiki, *el-Müsteşrihün*, Kahire 1980, II, 285-286; *Bibliographie der Deutschsprachigen Arabistik und Islamkunde* (nşr. Fuad Sezgin), Frankfurt 1992, III/14, s. 160-166; Şinasi Tekin, *Eski Türklerde Yazı, Kağıt, Kitap ve Kağıt Damgaları*, İstanbul 1993, s. 110, 116; A. Dietrich, "Hochverehrter Herr Professor Grohmann!", *Isl.*, XXXIII/1-2 (1957), s. 1-4; H. L. Gottschalk, "Kurze Worte des Gedenkes (über Adolf Grohmann)", *Af.O.*, sy. 25 (1974-77), s. 355 vd.

TURGUT AKPINAR

GRÖNBECH, Kaare

(1901-1957)

Danimarkalı Türkolog.

Frederiksborg'da doğdu. Türkoloji'ye karşı duyduğu ilgi, Orhun kitâbelerini çözen Vilhelm Thomsen'in öğrencilerinden olan babası Vilhelm Peter Grønbech'ten gelmektedir. Kopenhag Üniversitesi'nin Edebiyat Fakültesi'nde okuduğu klasik filoloji bölümünden 1927'de mezun oldu ve arkasından araştırma yapmak üzere Türkiye'ye gitti. 1932-1946 yılları arasında öğretmen tayin edildiği

Øregard Lisesi'nde Grekçe ve Latince dersleri verdi. Bu arada Türk dilinin yapısı üzerinde çalışarak *Der Türkische Sprachbau I* adlı kitabını yayımladı (Copenhagen 1936). Aynı yıl eseri, milletlerarası bilim çevrelerinde büyük ilgi görüp tanınmış Türkologlar tarafından değerlendirilince Kopenhag Üniversitesi'nde doktora tezi olarak kabul edildi. Grønbech 1937'de Türkiye'de, 1938-1939 yıllarında II. Danimarka Orta Asya Kurulu üyesi olarak Kuzeybatı Çin'de ve İç Moğolistan'da araştırmalar yaptı. Böylece Türk ve Moğol dünyasını yakından tanıma fırsatı buldu ve ayrıca pek çok eski Moğol el yazması ile tahta baskısı (xylography) eser topladı. Bu alandaki en zengin koleksiyonlar arasında yer alan söz konusu eserler halen Danimarka Kraliyet Kütüphanesi'nde muhafaza edilmektedir.

Grønbech Asya gezisinden dönünce Kopenhag Üniversitesi'nde öğretim üyesi oldu ve 1942'de doçentliğe, 1947'de profesörlüğe yükseldi. 1943 yılında Kraliyet Bilimler Akademisi üyeliğine getirildi; daha sonra aralarında Türk Dil Kurumu'nun da bulunduğu yabancı bilim akademileri ve dil kuruluşlarına üye seçildi. Kopenhag'da Orta Asya Araştırmaları Merkezi'ni kuran Grønbech Danimarka-Çin Kurumu, Fin-Ugur Kurumu, Ural-Altay Kurumu, III. Danimarka Orta Asya Keşif Heyeti, Milletlerarası Şarkiyatçılar Birliği gibi birçok kurum ve organizasyonun başkanlığını veya yönetim kurulu üyeliğini, *Acta Orientalia*, *Central Asiatic Journal* ve *Ural-Altayische Jahrbücher* gibi bilimsel periyodiklerin editörlüğünü veya yayın kurulu üyeliğini yaptı. Avrupa'nın çeşitli üniversitelerinde misafir profesör olarak bulundu. Grønbech 21 Ocak 1957'de en verimli çağında Kopenhag'da öldü.

Eserleri. İrili ufaklı elliden fazla çalışması bulunan Grønbech'in en önemli eserleri şunlardır. 1. *Der Türkische Sprach-*

bau I (Copenhagen 1936). Müellif kitabın ikinci ve üçüncü bölümleri üzerinde çalışmaya başlamışsa da bunları tamamlayıp yayımlayamamıştır. John R. Krueger, 1979'da eseri *The Structure of the Turkic Languages* adıyla İngilizce'ye çevirmiştir (Indiana University Uralic and Altaic Series, nr. 136). 2. *Codex Cumanicus* (Copenhagen 1936). Kendi kurduğu "Monumenta Linguarum Asiae Maioris" adlı tıpkıbasım dizisinin ilk kitabıdır. 3. *Komanisches Wörterbuch. Türkischer Wortindex zu Codex Cumanicus* (Copenhagen 1942). Aynı dizinin "Subsidia" bölümünde yayımlanan, Latin yazısıyla kaleme alınmış bu en eski Türkçe yazmanın sözlük kısmıdır. 4. *Tschuwachische Gesänge* (Vienna-Lepizig 1942). Çuvaşça türkü metinlerinin transkripsiyon ve tercümesidir. 5. *Mongolske Tekster i Originalskrift, samlet of K. Grønbech* (Copenhagen 1945). Orijinal Moğol yazısıyla kaleme alınmış Moğolca metinler mecmuasıdır. 6. *Rabghuzi Narrationes de Prophetis* (Copenhagen 1948). "Monumenta Linguarum Asiae Maioris" dizisinin dördüncü kitabı olarak yayımladığı Rabgüzi'nin *Kısasü'l-enbiyâ* adlı eserinin tıpkıbasımıdır. 7. *An Introduction to Classical (Literary) Mongolian* (Wiesbaden 1955). John R. Krueger ile birlikte yazdıkları klasik Moğolca'nın gramer ve sözlüğüdür.

BİBLİYOGRAFYA :

Necib el-Akiki, *Müsteşrihün*, Kahire 1980, II, 529; J. R. Krueger, "In Memoriam Kaare Grønbech (1901-1957)", *CAJ*, III (1957), s. 3-5, 13-18; U. Posch, "Kaare Grønbech as Mongolist and Turkologist", a.e., s. 6-12; O. Pritsak, "Kaare Grønbech, 1901-1957", *UJAJ*, sy. 29 (1957), s. 81-87; Zeki Velidi Togan, "Türkolog Profesör Groenbech'in Vefatı", *TY*, sy. 265 (1957), s. 571-573; A. Dilaçar, "Kaare Grønbech (1901-1957)", *TDL*, VI/67 (1957), s. 391-392; a.mf., "İskandinav Yurtlarında Türkoloji", a.e., XXVIII/259 (1973), s. 36-37; M. Mansuroğlu, "Kaare Grønbech (1901-1957)", *TDED*, VIII (1958), s. 113-120; "Grønbech, Kaare", *TA*, XVIII, 87-88; "Gronbech, Kaare", *TDEA*, III, 373; "Gronbech, Kaare", *ABr*, X, 59.

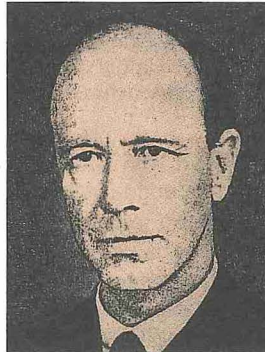
HASAN EREN

GRÖNBECH, Vilhelm Peter

(1873-1948)

Danimarkalı Türkolog.

Kopenhag Üniversitesi'nde okumuş, Vilhelm Thomsen'in genel dil bilimi derslerini takip etmiştir. Başlangıçta aynı üniversitede İngiliz dili ve edebiyatı doçentliği yapmış (1908-1911), daha sonra dinler tarihi dersleri vererek *Primitive Re-*

Kaare Grønbech